

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313402 Recerca i Intervenció Psicosocial	OT	0	1

Professor de contacte

Nom: Marisela Montenegro Martinez

Correu electrònic: Marisela.Montenegro@uab.cat

Equip docent

Maria Belen Albizu Soriano

Sergi Arenas i Guarch

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)

Prerequisits

No n'hi ha.

Objectius

- Conèixer els conceptes fonamentals que caracteritzen els àmbits d'estudi: Famílies i infància en dificultat social i Envel·liment i qualitat de vida.
- Analitzar els marcs jurídics actuals que riegeixen els àmbits esmentats.
- Identificar les polítiques i programes d'intervenció més adequats en aquells àmbits
- Conèixer les eines de diagnòstic, implantació y avaluació en projectes d'intervenció en aquells àmbits

Competències

- Defensar arguments i justificar una idea amb claredat i precisió, duna manera apropiada al context, valorant les aportacions d'altres persones
- Identificar, relacionar i aplicar conceptes, teories i perspectives en l'abordatge teoricopràctic de la realitat psicosocial
- Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit
- Seleccionar, dissenyar, adaptar i aplicar instruments de descripció i diagnòstic de fenòmens i problemàtiques psicosocials que contribueixin al desenvolupament i a l'avaluació de plans i programes d'intervenció psicosocial.
- Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca
- Treballar en equip i generar sinergies en entorns de treball amb diverses persones que treballen de manera coordinada i col·laborativa

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar casos pràctics dels àmbits estudiats
2. Defensar arguments i justificar una idea amb claredat i precisió, duna manera apropiada al context, valorant les aportacions d'altres persones
3. Descriure diferents marcs teòrics i pràctics dels àmbits de la intervenció psicosocial: Família, infància i tercera edat.
4. Que els estudiants tinguin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant, en gran manera, amb treball autònom a autodirigit
5. Tenir coneixements que aportin la base o l'oportunitat de ser originals en el desenvolupament o l'aplicació d'idees, sovint en un context de recerca
6. Treballar en equip i generar sinergies en entorns de treball amb diverses persones que treballen de manera coordinada i col·laborativa

Continguts

- Famílies i infància en dificultat social: Models explicatius de les situacions de dificultat social. Factors de risc i de protecció. Vulnerabilitat i resiliència. Nous models familiars. Maltractaments intrafamiliars.

- Famílies i infància en dificultat social: Marcs jurídics del camp de la infància, la joventut i la família

- Famílies i infància en dificultat social: Plans dirigits a la protecció de la infància i al desenvolupament armònic del sistema familiar

- Envel·liment i qualitat de vida: Construcció cultural de l'envelliment. Autonomia i dependència. Processos de participació de persones grans.

- Envel·liment i qualitat de vida : Marcs normatius en el camp de l'envelliment i la dependència

- Envel·liment i qualitat de vida: Programes específics per a persones grans i per a persones que desenvolupen activitats de cura. Plans per a l'Envel·liment Actiu.

Metodologia

Es realitzaran activitats autònomes, dirigides i supervisades.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes magistrals i discussions grupals	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6
Tipus: Supervisades			
Seguiment del procés de cerca i anàlisi d'articles científics relacionats amb les àrees de coneixement.	22	0,88	1, 2, 3, 4, 5, 6
Tipus: Autònomes			
Cerca i anàlisi del marc teòric i d'intervenció de 2 articles -1 per cada àmbit-	58	2,32	1, 2, 3, 4, 5, 6

Avaluació

Es realitza de forma diferenciada per cada àmbit. En ambdós àmbits requereix treball individual i grupal.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Memòria Àmbit Envel·liment	50%	20	0,8	1, 2, 3, 4, 5, 6
Memòria Àmbit Infància i Famílies	50%	20	0,8	1, 2, 3, 4, 5, 6

Bibliografia

INFANCIA I FAMILIES

Barudy, J. (1999) **Maltrato infantil. Ecología social: prevención y recuperación - Galdoc - Chile**

BERTALANFY, L.V. (1976) **Teoría General de los Sistemas**. Fondo de Cultura Económica.

Bronfenbrenner, U. (1979) **La Ecología del Desarrollo Humano: experimentos en entornos humanos y diseñados** - Ed. Paidós, Barcelona (1987)

Bronfenbrenner, U. (1999) **Growing Chaos in the Lives of Children Youth and Families: How Can We Turn It Around?**, en el compendio de ponencias del Congreso Parenthood in America - Madison, Wisconsin

<http://parenthood.library.wisc.edu/Bronfenbrenner/Bronfenbrenner.html#top>

Annamaria Campanini, Francesca Luppi (1988) **Servicio social y modelo sistemático. Una nueva perspectiva para la práctica cotidiana** - Paidós - Barcelona

Mauricio Coletti, Juan Luis Linares (1997) La intervención sistemática en los servicios sociales ante la familia multiproblemática. La experiencia de Ciutat Vella - Paidós - Barcelona

Cyrulnik, B (2002) **Los patitos feos**. Gedisa, Barcelona

Falicov Jaes, Celia (1991) **Transiciones de la familia. Continuidad y cambio en el ciclo de vida**. Amorrortu. Buenos Aires

FLAQUER, LI. (2000). **Las políticas familiares en una perspectiva comparada**. Barcelona, Fundación "la Caixa"

Garbarino, J. (2001) **Por qué las familias abusan de sus hijos** - Ed.Granica, Barcelona

García Sánchez, F.A (2001) **Modelo Ecológico / Modelo Integral de Intervención en Atención Temprana** - XI Reunión Interdisciplinar

sobre Poblaciones de Alto Riesgo de Deficiencias - Factores emocionales del desarrollo temprano y modelos conceptuales en la intervención temprana - Real Patronato sobre Discapacidad. Madrid, 29 y 30 de Noviembre de 2001

http://paidos.rediris.es/genysi/actividades/jornadas/xijorp/xi_Garcia.pdf

García Sánchez, F. A. (2003) **El futuro de la atención temprana** - II Jornadas de Atención Temprana y Salud Mental de Castilla - La Mancha. Ciudad Real, 28 y 29 de Marzo de 2003 -

<http://www.astait.org/futuro.htm>

G

- Giné, C. (1998) **El paper de la família i l'entorn microcultural en els processos d'integració**, en Educar nº 22-23 -Publicacions de l'UAB, Barcelona www.bib.uab.es/pub/educar/0211819Xn22-23p119.pdf
- Gracia, E. y Musitu, G. (1993) **El maltrato infantil: un análisis ecológico de los factores de riesgo** - Ministerio de Asuntos Sociales, Madrid
- Guy Ausloos (1998) **Las capacidades de la familia** - Herder - Barcelona
- H.V Foester (1996) **Las semillas de la cibernética**. Gedisa. Barcelona
- HEARN, G. (1979). "**General Systems Theory and Social Work**" en Francis J. Turner, (edits.) **Social Work Treatment: Interlocking Theoretical Approaches**, Nueva York. The Free Press.
- Lila, M. Y Gracia, E. (2005) **Determinantes de la aceptación-rechazo parental**, en *Psicothema*, vol 17 nº 1 <http://www.uv.es/egracia/enriquegracia/docs/scanner/Lila%20&%20Gracia%20Psicothema%202005.pdf>
- Linares, J.L. (2002): **Del abuso y otros desmanes**. Paidós. Barcelona
- MINUCHIN, S. (1974). **Familias y terapia Familiar**. Gedisa. Barcelona.
- MINUCHIN, S. y FISCHMAN, H. (1981). **Técnicas de terapia familiar**. Barcelona, Paidós.
- Patricia Minuchin, Jorge Colapinto, Salvador Minuchin (2000) **Pobreza, institución, familia** - Amorrortu - Buenos Aires
- J. Navarro, J. Pereira compiladores (2000) **Parejas en situaciones especiales**. Ed. Paidós - Col. Terapia Familiar. Barcelona
- Roberto Pereira (2002) **Familias reconstituidas: La pérdida como punto de partida**. *Perspectivas sistémicas - La nueva comunicación* - nº 70 -
Artículo on line
<http://www.redsistemica.com.ar/reconstituidas.htm>
- Pereira, R. (2007). **Resiliencia individual, familiar y social**. Interpsiquis
- RIPOL-MILLET, A. (2001). **Familias, trabajo social y mediación**. Barcelona, Paidós.
- SELVINI, BOSCOLO, CECCHIN, PRATA, (1982) **Paradoja y contraparadoja**. Buenos Aires, A.C.E.
- SLUZKI, C. (1971). **Interacción familiar: aportes fundamentales sobre teoría y técnica**. Buenos Aires, Tiempo Contemporáneo, S.A.
- SLUZKI, C.E. (1996). **La red social, frontera de la práctica sistémica**. Barcelona, Gedisa.
- WALROND-SKINNER, S. (1978). **Terapia Familiar**. America Norilis

Walsh, F. (1998): Strengthening family resilience. Guilford Press, N.Y.

Watzlawick, Beavin y Jackson (1981) **Teoría de comunicación humana**. Editorial Herder. Barcelona

ENVELLIMENT

Abellán, A., y Pujol, R. (2013) "¿Quién cuidará de nosotros cuando seamos octogenarios?", en Blog Envejecimiento en red. Publicado: 02/09/2013
<http://envejecimientoenred.wordpress.com/2013/09/02/quien-cuidara-de-nosotros-cuando-seamos-octogenarios/>, consulta noviembre 2013.

Biggs, S. (2001) "Toward critical narrativity. Stories of aging in contemporary social policy". En Journal of Aging Studies, 15 (2001) 303-316

Del Barrio, E, y Sancho, Mª T. (2012) "Vida cotidiana, valores, actitudes y la experiencia de envejecer", en IMSERSO (2012) Informe 2010. Las personas mayores en España. Datos Estadísticos Estatales y por Comunidades Autónomas, tomo I. Madrid: Instituto de Mayores y Servicios Sociales.

Dean, M. Growing Older in the 21st Century Economic and Social Research Council's (ESRC)

http://www.esrc.ac.uk/images/Growing_older_21st_century_tcm8-13535.pdf

Equipo de Estudios Cáritas Española (2013) VIII Informe del Observatorio de la Realidad Social. Empobrecimiento y desigualdad social: el aumento de la fractura social en una sociedad vulnerable que empobrece. Publicado en http://www.caritas.es/Publicaciones_Info.aspx?Id=449

European Commission. How to promote active ageing in Europe. EU support to local and regional actors. September, 2011.

Freixas, A. "La vida de las mujeres "mayores" a la luz de la investigación gerontológica feminista." Anuario de psicología, vol. 39, nº. 1, 2008, págs. 41-58.

Guberman, N.; Lavoie, J-P.; Blein, L.; Olazabal, I. 2012. Baby Boom Caregivers: Care in the Age of Individualization. The Gerontologist, 52(2): 210-218.

Guisset M.J. Cuidados y apoyo a personas con demencia: nuevo escenario. Guía de Orientación para la práctica profesional Boletín sobre el Envejecimiento Perfiles y Tendencias nº 34- IMSERSO

FUTURAGE A road map for Ageing Research

<http://futurage.group.shef.ac.uk/>

Holstein, M., & Minkler, M. (2003). "Self, society and the 'new gerontology'", The Gerontologist 43(6), pp. 787-796.

Iacub R, (2011) Identidad y Envejecimiento

<http://www.topia.com.ar/articulos/identidad-y-envejecimiento>

Iacub R. (2008) ¿A quién le gustan los viejos?

<http://www.topia.com.ar/articulos/%C2%BF-qui%C3%A9n-le-gustan-los-viejos>

IMSERSO(2005) Cuidados a las Personas Mayores en los Hogares Españoles. El entorno familiar. Madrid: Instituto de Mayores y Servicios Sociales.

IMSERSO (2011) "Tendencias demográficas actuales". En IMSERSO, Libro blanco del envejecimiento Activo. Madrid: Ministerio de Sanidad y Política Social, Secretaría General de Política Social y Consumo, Instituto de Mayores y Servicios Sociales.

Izquierdo, M.J.(2003) "El cuidado de los individuos y de los grupos: quién se cuida. Organización social y género". En Intercambios. Papeles de psicoanálisis, 10, 70-82.

Lavoie, J-P.; Lessard, D.; Barylak, L.; Côté, D. 2003. Quand les services facilitent ou nuisent au pouvoir des aidantes familiales. La Revue canadienne du vieillissement, 22: 381-394.

Losada, A.; Knight, B.G.; Márquez, M. 2003. Barreras cognitivas para el cuidado de personas mayores dependientes. Influenciade las variables socioculturales. Revista Española de Geriatria y Gerontología, 38(2) :116-123.

Pérez Díaz, J.(2004) "Poder tener abuelos, la normalización demográfica española", Geriatrianet.com Revista electrónica de Gerontología y Geriatria, Vol. 6 Núm. 1.

Pérez Orozco, A.(2012) "Crisis multidimensional y sostenibilidad de la vida", Investigaciones Feministas, 2, pp. 29-53

Pérez Salanova, M. (2006) El envejecimiento sin rostro: descuidos y cuidados. En "La continuidad de cuidados en Salud Mental". Ed. AEN (Asociación Española de Neuropsiquiatría).

Pérez Salanova, M. (2008) Acción, participación y prácticas sociales: un estudio psicosocial de mujeres mayores que ocupan posiciones formales de poder. Athenea Digital. Revista de Pensamiento e Investigación Social, 13, 209-224.

Pérez Salanova M.(2009) Reflexionando sobre la autonomía y la longevidad" En Autonomía y dependencia en la vejez. Cuadernos de la Fundació Victor Grifols i Lucas 16. Barcelona: Ed. Fundació Víctor Grifols i Lucas. Barcelona.

Pinazo, S. y Sánchez Martínez, M. (coords.) (2005)Gerontología: actualización, innovación ypropuestas. Pearson Educación.

Plouffe, L.A. y Kalache , A. Making communities age friendly: state and municipal initiatives in Canada and other countries Gac Sanit. 2011;**25(S)**:131-137

Prieto, D. Etxeberria, I. Galdona, N, Urdaneta, E. Yanguas, J. (2009) Las dimensiones subjetivas del envejecimiento. Madrid: Instituto de Mayores y Servicios Sociales.

Rodríguez Cabrero, G. (2011) "Economía del envejecimiento", en IMSERSO Libro blanco del envejecimiento activo. Madrid: Ministerio de Sanidad, Política Social e Igualdad, Instituto de Mayores y Servicios Sociales.

Rodríguez, Pilar (2010) La atención integral centrada en la persona. Principios y criterios que fundamentan un modelo de intervención en discapacidad, envejecimiento y dependencia, Informe publicado "Informes portal mayores", nº 106.

<http://www.fundacionpilares.org/docs/pilar-atencion-01.pdf>

Rodríguez Rodríguez, P. (Comp.) (2010) Mujeres. Las oportunidades de la edad. IMSERSO.

Wiles y Jayasinha (2013) "Care for place: The contributions older people make to their communities". En Journal of Aging Studies 27, pp. 93-101